

Tollbamondás

4. osztály

A bonyhádi diáktársak szerint Lotz János rendkívüli tudásával hamar magára vonta a figyelmet. Nem egyszerűen jó tanuló volt, és nem is magolós típus, hanem igazi lángész. Nem akadt olyan tantárgy, amelyben ne ért volna el megérdemelten kitűnő eredményt, feleleteit pedig élvezet volt hallgatni. Szenvedélyesen szeretett olvasni, határtalan kíváncsisággal falta a könyveket. Ötödik osztályos korára már az iskola és a tanári kar teljes könyvállományát elolvasta. A gyengébben teljesítő társait önzetlenül segítette számtanból, magyarból és idegen nyelvekből. Bár tudása messze meghaladta diáktársaiét, ezt soha nem éreztette velük.

Útmutató a tollbamondáshoz:

Mondjuk el, hogy az ötödik sorszámnevet betűvel írják le.

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

A vesszők helyét mondjuk meg!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

1. Ki volt az első?

4/

A vers első magyarra fordítója: **Zrínyi Miklós**A Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság első főtitkára: **Klaniczay Tibor**A Társaság megalapításának az első javaslattevője: **Lotz János**A vers első sorának írója: **Gabriel Rollenhagen**

2. Igaz vagy hamis az állítás?

4/

a) A Rollenhagen-verset többen is lefordították magyar nyelvre.	igaz
b) A sárga az érés színe a vers szövege alapján.	igaz
c) A szöveg címe arra utal, hogy Lotz János tervei megvalósultak.	igaz
d) Zrínyi száz évvel később foglalkozott a fordítással.	hamis

3. A Társaság célkitűzései

6/

Lotz János tevékenységei közül melyek tartoznak a megfogalmazott célkitűzések közé?

Írd a megfelelő betűjelet a célok mellé! Egy többhöz is tartozhat.

- a) magyar versek bemutatása b) stockholmi diákjait magyarul tanítja
c) Amerikába látogathatnak fiatal magyar tudósok Lotz támogatásával
d) olvasókönyv a magyar művelődésről

Célok:

- a magyar nyelv népszerűsítése **a, b, d**
- a magyarokról alkotott kép formálása külföldön **c**
- a más nyelvekkel való ismerkedés **b, c**

4. Képes beszéd

3/

vetés gyümölcs mag

Melyik jelentést kapcsolhatjuk ezekhez a képi kifejezésekhez a szöveg alapján?

lényeg: **mag** eredmény: **gyümölcs**
megalapozás: **vetés**

5. Melyik szó a rokon értelmű párja?

3/

A keresett szinonimák is szerepelnek a szövegben.

jelmondat: **mottó**
logó: **embléma**
nemzedék: **generáció**

1. Döntsd el, hogy a következő szavakat el lehet-e választani a megjelölt helyen! Karikázd be a helytelen elválasztásokat! **10/**

kereszt-elő, kereszt-úton, Szabolcs-csal, ext-ra, rendő-ri, **lopód-zik**, meg-álló, **Ric-hárd**, **a-sszony**, fa-lig

2. Jelöld a hosszú magánhangzókat ott, ahol szükséges! **10/**

Tűzön, vízen, asszonyon nehéz kifogni.

Gazda szeme hizlalja a **jószágot**.

A becsület ma már nem divat, de még mindig **népszerű**.

Borban keresi a vigaszt.

A hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát.

Az öndicséret bűdös.

Hiú ábrándokat kerget.

Ágyúval lő verébre.

Átesett a **ló túlsó** oldalára.

Aki nyáron nem **gyűjt**, télen keveset **fűt**.

Minden hibátlan mondatért 1 pont jár.

3. Az alábbi szópárok mindegyike helyesen leírt, értelmes szó. Egészítsd ki a mondatokat a szövegkörnyezetbe illő, megfelelő alakkal! **10/**

szabja/szablya	fogja/foglya	bogja/boglya	sújt/súlyt
bojt/bolyt	estéje/estélye	fojt/folyt	csukja/csuklya

Gyerekek, ki **fogja** bemutatni a tornagyakorlatot?

A törvények szigorúan **megszabják**, hogy mit tehetünk.

Már javában **folyt** a mulatság, amikor megérkeztünk.

Viccesen néz ki a sapkád a **bojt**.

Mindnyájan az idő **foglyai** vagyunk.

A királynő **estélyére** rengeteg vendég érkezett.

Peti felmászott a **szénaboglya** tetejére.

Fojtó a levegő idebent.

Segíték a nehéz **súlyt** cipelő asszonynak.

Egy fekete **csuklyát** viselő férfi haladt át az úton.

4. Ismerd fel a szabályt, majd folytasd a sort egy további példával! **4/**

- Madách Színház, Magyar Államvasutak, Nemzeti Múzeum → *Minimum kételemű intézménynév legyen!*
- hamu, kapu, batyu → *Rövid u-val végződő főnév legyen!*
- európai, magyarországi, bonyhádi → *Legyen -i képzős földrajzi név!*
- oda-óda, falu-falú, elől-elől, → *Magánhangzós szópár legyen, amelynek röviden, illetve hosszan írt alakja is értelmes szót eredményez!*

5. Tagold szavakra az alábbi mondatokat, majd írd le őket a vonalra! Lásd el őket mondatvégi írásjellel is!

7/

Kati le szeretett volna menni a pincébe.

Levinnéd a kutyát egy egészségügyi sétára?

Le kell mondanom az ebédmeghívást.

Bárcsak lezárhatnánk már ezt a vitát!

Le ne foglald még a mozijegyeket!

Le fogom kapcsolni az áramot a bömbölő zene miatt.

Minden hibátlan mondatért 1 pont jár (a mondatkezdő betűket is beleértve).

A helyes mondatvégi írásjelekért összesen 1 pontot adjunk.

6. Milyen mássalhangzót kell használni, ha helyesen akarjuk leírni a következő szavakat?

14/

1=rövid

2=hosszú

X=mindkettő lehet

	TIPP		TIPP
melle_ (t)	X	kiá__t (l)	X
ú_abb (j)	1	ar__al (c)	2
ki_ebb (s)	1	e_ez (h)	2
kö_eny (p)	1	e_etlen (gy)	1
utá_a (n)	1	vége_ (t)	X
máské_ (p)	2	erő_en (s)	1
ha_ott (l)	X	belő_em (l)	1

7. Egészítsd ki a mondatok szavait a megfelelő betűkkel!

5/

-t/-tt/-dt

Amikor Rozi megbetegedett, az anyukája gyógyítgatta.

Ha csendben maradtam volna, jobban jártam volna.

Megdöbbenve meredtem a testvéremre, nem hittem el, hogy beárult anyuéknak.

Amikor a húgom elaludt, kiszaladtam játszani.

Mivel nagyon elfáradtam, és nem volt kedvem a szereléshez, Pityuval javíttattam meg a bringámat.

Minden hibátlan mondatért 1 pont jár.

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____ pont